

The relationships of attachment styles, parental attitudes and traumatic childhood experiences with emotional intelligence

Bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarının duygusal zekâ ile ilişkileri¹

Feyza Bozdemir²
Bülent Gündüz³

Abstract

The present research is a descriptive study and a relational survey model aiming to examine the relationships attachment styles, parental attitudes and traumatic childhood experiences with emotional intelligence. The study group is consisted of total 935 students who have been studying in different faculties of Mersin University. “Experiences in Close Relationships”, “Parental Attitude Scale”, “Childhood Trauma Questionnaire” and “Emotional Quotient Inventory” were used in the study. In the research it was observed that emotional intelligence that is dependent variation of the research related with all of the independent variations (attachment styles, parental attitudes, childhood traumatic experiences) at a meaningful level as a result of statistical analyses that are obtained from the study. As a result of regression analysis that is applied for determining the contributions of independent variations on predicting emotional intelligence, it was observed that the most important contribution comes from avoidant attachment style and the importance rate is like these: sexual abuse, democratic parents attitudes, physical abuse, emotional abuse, protective–

Özet

Bu araştırma, bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarının duygusal zekâ ile ilişkilerini ortaya koymak amacıyla betimsel yöntemle yapılmış, ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır. Araştırmaya Mersin Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören, toplam 935 öğrenci katılmıştır. Araştırmada “Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri”, “Ana Baba Tutum Ölçeği”, “Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği” ve “Duygusal Zekâ Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen istatistiksel analizler sonucunda; araştırmanın bağımlı değişkeni olan duygusal zekânın, bağımsız değişkenlerin (bağlanma stilleri, anne baba tutumları, çocukluk çağı örselenme yaşantıları) tümü ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Bağımsız değişkenlerin duygusal zekâyı yordamadaki katkılarını belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonucunda ise; en önemli katkının kaçınılmaz bağlanma stilinden geldiği ve önem sırasının cinsel istismar, demokratik anne baba tutumu, fiziksel istismar, duygusal istismar, koruyucu-istekçi anne baba tutumu ve kaygılı bağlanma stili şeklinde devam ettiği görülmüştür.

¹ Bu çalışma, Feyza BOZDEMİR tarafından Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Doç. Dr. Bülent GÜNDÜZ danışmanlığında yapılan yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümüdür.

² M.A., Mersin-Türkiye, fezabozdemir@gmail.com

³ Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Mersin-Türkiye, bgunduz27@gmail.com

demanding parents attitudes and anxious attachment. **Anahtar Kelimeler:** Duygusal Zekâ; Bağlanma; Ebeveyn Tutumu; İstismar.

Keywords: Emotional Intelligence; Attachment; Parental Attitudes; Abuse.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

1. Giriş

Çocuğun, içinde doğup büyüdüğü ailedeki ilk etkileşimlerinin ve yaşantıladığı tutumların, onun bilişsel, psikolojik, toplumsal birçok boyutunu etkilediği gibi duyguları algılama, duyguları kullanma, duyguları anlama ve duyguları yönetme şeklinde 4 boyutta ele alınabilen (Mayer, Salovey ve Caruso, 2000b) duygusal zekâsı (DZ) ile de önemli ilişkilerinin olduğu, ifade edilebilir. Salovey ve Mayer duygusal zekâyı “Bireyin kendisinin, başkalarının hislerini ve duygularını ayırt edebilme için gözlemlene ve ileride bireyin düşünce ve hareketlerine rehber olacak bu his ve duyguları yönlendirici olarak kullanma yeteneği” olarak tanımlamışlardır (Salovey ve Mayer, 1990:189). Cooper ve Sawaf ise duygusal zekâyı, “Duyguların gücü ve kavrayışını, insan enerjisi, bilgi ve etki kaynağı olarak sezme, anlama ve etkili olarak uygulama yeteneği” olarak nitelendirmişlerdir (Cooper ve Sawaf, 2003:xii). Cooper ve Sawaf’ın modelinde duygusal zekâ, duyguları öğrenmek, duygusal zindelik, duygusal derinlik, duygusal simya olmak üzere 4 boyuttan oluşmaktadır.

Goleman (2007), geleneksel bilişsel zekânın (BZ) hayattaki başarıyı açıklamakta yetersiz kaldığını, bu zekâ türünün sadece akademik başarının göstergesi olduğunu belirtmiştir. Buna göre, yüksek akademik başarıdansa, yüksek DZ’ye sahip olanların hayatta daha başarılı ve mutlu oldukları görülmüştür (Goleman, 2007). Goleman (2011)’a göre duygusal zeka öz bilinç, kendi duygularını yönetme, empati, motivasyon ve sosyal beceriler olarak sıralanabilecek 5 temel boyuttan oluşmaktadır. Yaşamın ilk yıllarından itibaren gelişmeye başlayan duygusal zekâ, anne, baba ve yakın aile ilişkilerinin etkisiyle şekillenir. Çocuk, ebeveyninin verdiği tepkiler yoluyla duygularının kabul edilme ve reddedilme koşullarını tanır. Böylelikle duygularının farkına vararak, yakın çevresiyle olan ortak yaşamında gelişme ve sağlıklı bir zemine oturma imkânı bulur (Baltaş, 2006).

Cooper ve Sawaf (2003), kişinin çözmesi gereken bir problemle karşılaşması ya da önemli bir karar verme aşaması gibi zor durumlarda duygusal zekânın BZ’nin yardımcısı olduğunu belirtmişlerdir. Duygularını yönetebilen yani duygusal zekâsını kullanabilen insan kaygı, endişe gibi olumsuz duygularla baş edebilir. Böylelikle kişi yaşam kalitesini de arttırmış olur. Kişinin kendisinin ve çevresindekilerin duygularının farkında oluşu, günlük hayatta karşılaşılan problemlerin üstesinden daha rahat gelebilme potansiyelini artırmaktadır (Konrad ve Hendl, 2003).

Bireyin kendisi ve diğerleriyle ilişkilerinde önemli bir role sahip olan duygusal zekâ kavramı, bağlanma (Sümer, 2006; Görünmez, 2006), anne baba tutumları (Şimşek, 2006; Keleşoğlu, 2008) ve örselenme gibi ilk çocukluk yaşantılarını doğrudan etkileyen yapılarla ilişkili görülmektedir.

Bağlanma, bebekle anne etkileşimi sonucunda oluşan, annenin bebeğe yönelik davranışlarıyla şekillenen, güçlü ve devamlı olan, özellikle stres durumlarında ortaya çıkan (Konyalıoğlu, 2002; Mikulincer ve Shaver, 2007), yaşam boyu devam eden duygusal bağ olarak tanımlanmaktadır (Bowlby, 1982, 1988).

Bağlanma kuramı, belirli bireylerle yakın duygusal bağlar kurma eğilimini insan doğasının temel bir bileşeni olarak kabul eder. Diğer bir deyişle, bağlanma bebeklerde doğuştan vardır; yetişkinlik ve yaşlılık dönemi boyunca da devam eder. Bebeklik ve çocukluk dönemlerinde bağlar ebeveynler ile kurulur; çünkü koruma, rahatlatma ve destek için onlara güvenilir. Bowlby (1982)’e göre bağlanma sisteminin; 1) bakım verene (anneye) yakın olma; 2) çevreyi keşfederken, yeni şeylere başlarken destek alabileceği “güvenli üs” olarak anneyi kullanma ve 3) bebeğin koruma, destek ihtiyacını karşılamak için anneye güvenmesini sağlayan bir sığınak olarak kullanması olmak üzere üç

temel işlevi vardır. Sağlıklı gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde bu bağlar varlıklarını devam ettirirler; fakat bunlar yeni bağlar tarafından tamamlanırlar ve bu yeni bağlar genellikle karşı cinsle kurulan türdendir. Bağlanma ilişkilerinde bağın devam etmesindeki temel unsur korumadır (Bowlby, 1988).

Bowlby (1982), erken çocukluk döneminde bakıcı deneyimleri ile bilinçaltında bir model oluştuğunu ve bu modelin bağlanma stillerinin temelini oluşturduğunu söyler. İçsel çalışma modeli denilen bu zihinsel şemalar değişime karşı dirençli olup ilerideki kişiler arası ilişkilerimizi yönlendirir.

Erken dönemde gelişen bağlanma stillerinin temelini oluşturan zihinsel modellerle bireyin, kendi ve başkaları hakkında temel varsayımlarını şekillendirdiği düşünüldüğünde, oluşan bu bağlanma stillerinin sosyal etkileşim, kişiler arası ilişkiler, davranış biçimleri gibi oldukça geniş bir yelpazeyi de etkileyebileceği söylenebilir (Cann, Norman, Welbourne, Lawrence, 2008). Yapılan araştırmalar da yakın ilişkilerin temelini oluşturan bağlanma stillerinin olumsuz gelişiminin duygusal, psikolojik rahatsızlık, stres ve depresyonun nedeni olabileceğini göstermektedir. Bowlby'nin çalışmalarından başlamak üzere, günümüzde yapılan araştırmalarda da güvenli bağlanma sağlıklı süreçlerle ilişkilendirilmiş olup (Kart, 2002; Terzi ve Çankaya, 2009; Landen ve Wang, 2010; Surcinelli, Rossi, Montebanocci ve Baldaro, 2010; Karreman ve Vingerhoets, 2012; Towler ve Stuhlmacher, 2013), güvensiz bağlanma biçimi ise daha sonraki yaşam dönemlerinde psikopatolojinin belirleyicisi olarak düşünülmüştür (İmamoğlu, 2003; Mikulincer, Shaver, 2007; Landen ve Wang, 2010; Breidenstine, Bailey, Zeanah, Larrieu, 2011; Kesebir, Kavzoğlu, Üstündağ, 2011; Karreman, Vingerhoets, 2012; Kamkar, Doyle ve Markiewicz, 2012; Gnilka, Ashby, Noble, 2013).

Çocuğun doğduğu ve büyüdüğü ortamın niteliğinin onun fiziksel, duygusal, sosyal, zihinsel ve kişilik gelişimi üzerinde önemli etkiler bıraktığı bilinen bir gerçektir. Çocuğun doğduğu ve yetiştiği ortamın niteliği denildiğinde ise ilk incelenmesi gereken faktörlerden biri kuşkusuz anne baba tutumlarıdır. Ebeveynlerin çocukları ile ilişkilerinde sergiledikleri tutumlar, çocuğun hem kişiliğinde, hem sosyal gelişiminde hem de geliştireceği bağlanma stilinde önemli rol oynamaktadır (Tire, 2011).

Her ailenin kendine özgü bir yapısı, kendine özgü kuralları ve değer yargıları olduğundan anne baba tutumlarını gruplandırmak güçtür. Fakat, ailelerin genel tutumları ve bu tutumların ortak yönleri ele alındığında, otoriter tutum, aşırı hoşgörölü tutum, demokratik tutum, koruyucu/ istekçi tutum, tutarsız/dengesiz tutum, ilgisiz/reddedici tutum olarak gruplandırmak mümkündür.

Otoriter tutum, çocuğun kendine olan güvenini ortadan kaldıran, onun kişiliğini hiçe sayan bir tutumdur. Bu tutumla yetiştirilen çocuk, sessiz, uslu, nazik, dürüst ve dikkatli olmasına karşılık, küskün, silik, çekingen, başkalarının etkisinde kolay kalabilen, boyun eğici, aşırı hassas bir yapıya sahip olabilir (Yavuzer, 2005). Aşırı hoşgörölü tutumda, anne baba çocuğa karşı hiçbir denetim ya da disiplin yöntemi uygulamaz. Olumlu ya da olumsuz tüm davranışları aynı tepkiler alan çocuk, neyin doğru neyin yanlış olduğunu ayırt edemez (Adam, 2009). Dengeli, benimseyici, güven verici, destekleyici olarak da ifade edilen demokratik tutum, ideal anne baba tutumudur (Yavuzer, 2005). Demokratik tutuma sahip olan anne babalar çocuğunun biricikliğine inanmakta ve onun bağımsız bir birey olarak gelişimine destek vermektedirler. Koruyucu-istekçi tutumun temel özelliklerinden birisi, çocuğun kendi başına karşılayabileceği ihtiyaçlarını bile anne babanın üstlenmesi ve çocuğa bu anlamda sorumluluk vermemesidir. Bu tutumu sergileyen anne babalar, çocuğun kendilerine bağlı olmasını bekler. Çocukların yetişkin bir birey olmaya yönelik davranışları hoş karşılanmaz (Kulaksızoğlu, 2011). Dengesiz ve tutarsız tutumda, anne baba bazen aşırı hoşgörölü ve serbest, bazen engelleyici, baskıcı ve cezalandırıcı bir tutum içindedir. Bu aile ortamında kurallara uyulmasında kararlılık ve süreklilik yoktur (Aydın, 2007). İlgisiz ve reddedici tutumda ise anne baba ve çocuk arasında iletişim kopukluğu söz konusudur. Bu ortamdaki çocuk, yardım duygusundan uzak, sinirli, duygusal kırıklıkları olan, diğerlerine özellikle kendisinden küçük ve zayıflara karşı, düşmanca duygulara sahip bir birey olabilir (Yavuzer ve ark., 2003).

Duygusal zekâ gelişiminde çocuğun doğup büyüdüğü aile ortamı çok önemlidir. Çocuğun içinde büyüdüğü ailesinin yapısı, yaşanılan kültür, ailenin ve çocuğun özellikleri çocuğun empati kurma, öfke kontrolü, duygularını kontrol edebilme gibi becerileri kazanmasında en etkili faktörlerdendir (Korkmaz, 2008). Yaşamda karşılaşılabilecek birçok probleme uygun çözüm bulabilme

sosyal ve duygusal becerilere bağlıdır. Yapılan araştırmalar ailenin ve anne baba tutumlarının duygusal zekâyı etkilediğini (Şimşek, 2006; Keleşoğlu, 2008; Ciarrochi, Chan ve Caputi, 2000; akt. Kızıl, 2012) ve demokratik anne baba tutumuna sahip bireylerin duygusal zeka puanlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir (Topuksal, 2011; Odabaşı, 2013).

Anne babaların çocuklarına yönelik tutumları her zaman sağlıklı olmayabilmektedir. Ebeveynlerin geçmişten getirdikleri ve güncel sıkıntıları, çocuklarına karşı sağlıklı tutum geliştirmelerinde rol oynamaktadır. Anne babanın yanlış tutumu çocuğu örseleyebilmekte ya da istismara sürükleyebilmektedir. Çocuk örselenme yaşantıları kavramı, çocuk ihmali ve istismarını kapsamaktadır. Çocuk istismarı ve ihmali, anne, baba ya da çocuğa bakmakla yükümlü bir yetişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve hukuksal anlamda uygunsuz ya da zarar verici olarak nitelendirilen, çocuğun fiziksel, duygusal, cinsel ya da sosyal açıdan iyi olma halini olumsuz yönde etkileyen ya da engelleyen eylem ve eylemsizliklerin tümüdür. Bu eylem ve eylemsizlikler sonucunda, çocuğun sağlığının ve güvenliğinin tehdit altına girmesi söz konusudur (Oral, Can, Kaplan, vd., 2001; Taner, Gökler, 2004; Polat, 2009; Tiftik, 2012).

Alan araştırmaları incelendiğinde istismar yaşantılarıyla duygusal zekâ ilişkisinin ele alındığı çok az çalışma bulunmaktadır. Bunlardan biri olan Winters, Clift ve Dutton (2004)'ün yaptıkları çalışmayla aile içindeki istismar ile duygusal zekâ arasında negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Duygusal zekâ ve istismar ilişkisini ele alan çok az çalışma olmasına karşın, duygusal zekânın önemli göstergelerinden biri olan duygu düzenlemenin ele alındığı bazı araştırmaların sonuçlarının araştırmanın bulgularına katkı sağlayıcı nitelikte olduğu düşünülebilir. Bilim (2012) fiziksel, cinsel ve duygusal istismarın duygu güçlüğüyle, genel psikolojik belirtilerle ve ketleyici kişilerarası tarz ile pozitif yönde ilişki bulmuştur. Linehan (1993) örselenme yaşantıları sonucunda çocuğun kendi duygularını fark etme, açıklama, yorumlama ve duygunun kaynağını bulma becerisinde bozulmalar oluşabileceğini ifade etmiştir.

Duygusal zekânın yaşam boyu değişen ve gelişen bir yeti oluşu ve bu süreçte en önemli faktörün aile olmasından hareketle, bu çalışmada bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarının duygusal zekâ ile ilişkileri incelenmeye değer görülmüştür. Literatürde genelde ayrı ayrı ele alınmış olan bu dört değişkenin, arasında bir ilişki bulunup bulunmadığı, varsa ilişkinin yönü ve boyutunun araştırılması çalışmayı özgün kılmaktadır. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin genellikle ilk ve orta öğretim temelli yapılandırıldığı ülkemizde, ilk çocukluk yaşantılarının ele alındığı söz konusu bu araştırmayla özellikle okul öncesi psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri çalışmalarına katkı sağlayabileceği söylenebilir. Başka bir anlatımla, çocukluk dönemi ve anne baba ilişkilerinin ele alındığı bu çalışmadan elde edilecek bulgular, özellikle okul psikolojik danışma hizmetleri kapsamında bireysel ve aile temelli müdahale çalışmalarına katkı sunabilecektir.

2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarının duygusal zekâ ile ilişkilerini incelemektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, anne baba tutumları, çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve duygusal zekâ düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
2. Bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarının duygusal zekâ düzeyini yordamaktaki katkıları nedir?

3. Yöntem

Bu araştırmada bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarının duygusal zekâ ile ilişkilerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırma betimsel yöntemle yapılmış, ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır.

3.1. Örneklem/Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Mersin Üniversitesi bünyesindeki 4 yıllık fakültelerde öğrenim görmekte olan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise gönüllü öğrenciler arasından basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenmiş, Eğitim, Eczacılık, Fen Edebiyat, Mühendislik, İktisadi ve İdari Bilimler ve Su Ürünleri Fakültelerinin çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte olan toplam 935 (544 kız, 391 erkek) üniversite öğrencisinden oluşmaktadır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada örneklem grubunun tanımlanabilmesi amacıyla “*Kişisel Bilgi Formu*”, duygusal zekâ düzeyinin belirlenmesinde “*Duygusal Zekâ Ölçeği (DZÖ)*” bağlanma stillerinin belirlenmesinde “*Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE)*”, anne baba tutumları için “*Ana-Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ)*” ve çocukluk çağı örselenmişlik düzeyini belirlemek için “*Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği (ÇÖYÖ)*” kullanılmıştır.

3.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin çeşitli demografik değişkenler hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “*Kişisel Bilgi Formu*” kullanılmıştır.

3.2.2. Duygusal Zekâ Ölçeği (DZÖ)

Schutte ve diğerleri tarafından 1998 yılında geliştirilen ve duygusal zekâ araştırmalarında yoğun olarak kullanılan 33 maddelik Duygusal Zekâ Ölçeği'nin kuramsal temeli, 3 boyutlu duygusal zekâ modeline dayanmaktadır (Mayer ve Salovey, 1990). Austin ve diğerleri (2004) tarafından modifiye edilerek 41 madde olarak yeniden düzenlenen Duygusal Zekâ Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Göçet (2006) tarafından yapılmıştır.

DZÖ, (1) kesinlikle katılmıyorum (2) katılmıyorum (3) kararsızım (4) katılıyorum ve (5) kesinlikle katılıyorum şeklinde, 5'li likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir. Ölçek üç faktörden oluşmaktadır: İyimserlik/Ruh Halini Düzenleme (Optimism/Mood Regulation), Duygulardan Faydalanma (Utilisation of Emotions) ve Duyguların İfadesi (Appraisal and Expression of Emotions). Ölçek bu üç faktörü ve bütününde genel duygusal zekâyı ölçmektedir. DZÖ'nün Cronbach Alpha (α), iç tutarlılık katsayıları ölçeğin bütünü için .81, iyimserlik faktörü için .77, duyguların ifadesi için .73 ve duygulardan faydalanma faktörü için .54 olarak bulunmuştur (Göçet, 2006). Duygusal zekâ ölçeği toplamından alınabilecek en yüksek puan 185; en düşük puan ise 37'dir (Ceyhan, 2011).

Bu araştırma kapsamında DZÖ, toplam puan üzerinden değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir. Bu çalışmada ölçeğin bütünü için hesaplanan güvenilirlik katsayısı ise .85'tir.

3.2.3. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE)

Brennan ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilen YİYE, bağlanmada temel iki boyut olan, yakın ilişkilerde yaşanan 'kaygı' ve başkalarından 'kaçınma'yı ölçmeyi amaçlamaktadır. Özgün adı “Experiences in Close Relationships” olan “Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği” toplam 36 madde olup, ölçekteki boyutlar 18 madde ile ölçülmektedir. Katılımcılar, her bir maddenin kendilerini ne derece tanımladığını yedili derecelendirme kullanarak değerlendirmişlerdir (1=beni hiç tanımlamıyor; 7=tamamıyla beni tanımlıyor).

Kullanılan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE)'de öncelikle iki boyut (kaygı ve kaçınma) ölçülmekte ve bu iki boyut üzerinde küme analizi kullanılarak dört bağlanma stili olarak da sınıflandırılabilir. Hem çocuklarda, hem de yetişkinlerde kaygı ve kaçınma boyutlarının bağlanma davranışlarını tanımlayan en temel iki boyut olduğu konusunda geniş bir görüş birliği vardır (Fraleay ve Waller, 1998; Akt. Sümer, 2006). Ainsworth ve arkadaşları (1978) da, üçlü bağlanma sınıflandırılmasının altında yatan iki boyut olduğunu ve bunların -güvensiz bağlanma biçimi olan- “kaçınma” ile “kaygı” olarak tanımlanabileceğini bildirmişlerdir (Brennan, Clark ve

Shaver, 1998; Akt. Kart, 2002). YİYE, Sümer ve Güngör (2000) tarafından Türk üniversiteli öğrencileri örneklemini üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada kullanılmış, faktör örüntüsü açısından önerilen doğrultuda bulgular elde edilmiştir. Bu ölçeğin iç tutarlılığı kaçınma için .81, kaygı için .84 olarak, yüksek bulunmuştur.

Söz konusu bu çalışmada, YİYE iki boyut üzerinden değerlendirilmiş olup, kaygılı ve kaçınmalı bağlanma stilleri güvensiz bağlanma çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırma kapsamında yapılan güvenilirlik analizlerinde ise kaygı alt boyutu için cronbach alpha güvenilirlik katsayısı .85, kaçınma alt boyutu için .82 çıkmıştır.

3.2.4. Ana Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ)

Araştırmada öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumlarını değerlendirmek üzere Kuzgun ve Eldelekioğlu (2005) tarafından geliştirilen “Ana Baba Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçekte ‘demokratik’, ‘otoriter’ ve ‘koruyucu-istekçi’ anne baba tutumlarını ölçen üç alt ölçek bulunmaktadır. Toplam 40 maddeden oluşan ölçekte, 15 madde “demokratik”, 10 madde “otoriter” ve 15 madde “koruyucu-istekçi” anne baba tutumunu ölçmektedir. Uygulamada, maddelere verilecek yanıtların 5 basamaklı likert tipi bir ölçekte derecelenmesi istenmiştir. Dereceleme şu şekilde yapılmıştır; (1)Hiç uygun değil, (2)Pek uygun değil, (3)Biraz uygun, (4)Çok uygun, (5)Tamamen uygun olmak üzere, sıklıklarına göre puanlama yapılmaktadır.

Ölçeğin araştırma kapsamında yapılan güvenilirlik analizlerinde, cronbach alpha güvenilirlik katsayıları sırasıyla, demokratik tutum için .93, koruyucu-istekçi tutum için .83 ve otoriter tutum için .76’dır.

3.2.5. Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği (ÇÖYÖ)

Orijinal adı “The Childhood Trauma Questionnaire” olan ölçek, Bernstein ve arkadaşları tarafından 1994 yılında, 18 yaşından önceki örselenme yaşantılarını taramak amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 40 maddeden oluşmaktadır. Yanıt seçenekleri “(1) hiçbir zaman, (2) nadiren, (3) bazen, (4) sıklıkla ve (5) çok sık” şeklindedir. Alınabilecek en yüksek puan 200 olarak belirlenmişken, en düşük puan 40’tır. Ölçekten yüksek puan alınması örselenme yaşantısının sık olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin orijinalinde fiziksel ve duygusal istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. Cronbach alfa katsayıları .79 ve .94 arasında bulunmuş ve geçerlik-güvenirliği yüksek olarak saptanmıştır. Ölçeği Türkçe’ye Aslan ve Alparlan (1999) çevirmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması ise 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin tamamı için güvenilirlik katsayısı .96 olarak belirtilmiştir. Bu çalışmada ise ÇÖYÖ güvenilirlik katsayıları duygusal istismar için .90, fiziksel istismar için .85 ve cinsel istismar için .86 bulunmuştur.

3.3. İşlem

Araştırma verileri, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı bahar döneminin Nisan ve Mayıs aylarında, Mersin Üniversitesi’ne bağlı bulunan Eğitim, Eczacılık, Fen Edebiyat, Mühendislik, İktisadi ve İdari Bilimler ve Su Ürünleri Fakültelerinin, çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerden elde edilmiştir.

Uygulama sınıf ortamında gerçekleştirilmiş ve öğrencilerin bu çalışmaya gönüllü katılımı esas alınmıştır. Uygulama öncesinde, öncelikle Mersin Üniversitesi Rektörlüğü’nden, sonrasında ilgili bölüm başkanlıklarından ve uygulamanın yapıldığı ders saatlerindeki sorumlu öğretim elemanından gerekli izinler alınmıştır. Uygulama sürecinde, tüm öğrencilere araştırmanın amacı ve ölçeklerin uygulanmasına ilişkin temel yönergeler, standart bir şekilde açıklanmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde kullanılan ölçekler, sıra etkisini kontrol etmek amacıyla, katılımcılara karışık sıralarla verilmiştir. Sınıf içindeki uygulamalar bizzat araştırmacı tarafından yapılmış olup, ortalama 35-40 dakika sürmüştür.

3.4. Verilerin Analizi

Ölçeklerden elde edilen veriler, araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılarak uygun istatistiksel işlemlerin yapılmasına hazır hale getirilmiştir. Verilerin analizi SPSS v20 programı kullanılarak yapılmıştır.

Verilerin analizinde öncelikle çoklu regresyon analizinin sayıtlarının incelenmesi amacıyla tüm ölçeklerde puanların normal dağılıp dağılmadığı, ardından da yordayıcı değişkenlerle (bağlanma stilleri, anne baba tutumları, çocukluk çağı örselenme yaşantıları), yordanan değişken (duygusal zekâ düzeyi) arasında doğrusal bir ilişki olup olmadığı SPSS programında saçılma diyagramı ile incelenmiştir. Daha sonra bağlanma stilleri, anne baba tutumları, çocukluk çağı örselenme yaşantıları değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile ilişkisini belirlemek üzere Pearson korelasyon analizi ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni yordayıp yordamadığını kontrol etmek için çoklu regresyon analizi uygulanmıştır.

4. Bulgular

Bu bölümde araştırmanın problemlerine ilişkin olarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Öncelikle bağımlı değişken olan duygusal zekâ (toplam puanı) ile bağımsız değişkenler (kaygılı ve kaçınmalı bağlanma stilleri; demokratik, koruyucu-istekçi ve otoriter anne baba tutumları; duygusal, fiziksel ve cinsel istismar) arasındaki ilişki incelenmiştir. Daha sonra bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken toplam puanı üzerindeki yordayıcı etkisi ele alınmıştır.

Tablo 1. *Duygusal zekâ; kaygılı ve kaçınmalı bağlanma stilleri; demokratik, koruyucu-istekçi ve otoriter anne baba tutumları; duygusal, fiziksel ve cinsel istismarın aritmetik ortalama (X), standart sapma (Ss) ve korelasyon değerleri*

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Duygusal zekâ	1								
2. Fiziksel İstismar	-.31**	1							
3. Duygusal İstismar	-.38**	.74**	1						
4. Cinsel İstismar	-.35**	.66**	.54**	1					
5. Demokratik Tutum	.39**	-.58**	-.68**	-.31**	1				
6. Koruyucu İstekçi Tutum	-.23**	.37**	.25**	.26**	-.22**	1			
7. Otoriter Tutum	-.33**	.54**	.53**	.36**	-.59**	.63**	1		
8. Kaçınmalı Bağlanma	-.30**	.16**	.17**	.17**	-.16**	.06	.12**	1	
9. Kaygılı Bağlanma	-.17**	.14**	.11**	.11**	-.12**	.25**	.19**	.13**	1
\bar{X}	136.48	29.32	35.10	6.67	56.90	37.19	21.14	61.61	71.02
Ss	16.54	9.22	13.31	3.47	12.14	9.99	6.87	17.09	18.69

Tablo 1’de yapılan korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında, duygusal, fiziksel ve cinsel olmak üzere istismar yaşantılarının; kaygılı ve kaçınmalı bağlanma stillerinin; otoriter ve koruyucu-istekçi anne baba tutumlarının duygusal zekâ ile negatif yönde ilişkili olduğu görülmektedir. Diğer taraftan demokratik anne baba tutumu duygusal zekâ ile pozitif yönde ilişkilidir. Tabloya göre koruyucu-istekçi anne baba tutumuyla ve otoriter anne baba tutumuyla yetişmiş, istismar yaşantıları ve kaygılı-kaçınmalı bağlanma puanları yüksek olan bireylerin duygusal zeka puanları düşük, demokratik anne baba tutumuyla yetişmiş olanların ise duygusal zeka puanları yüksek çıkmıştır.

Araştırmada bağımsız değişkenlerin tek tek (kaygılı ve kaçınılmalı bağlanma stilleri; demokratik, koruyucu-istekçi ve otoriter anne baba tutumları; duygusal, fiziksel ve cinsel istismar), bağımlı değişken olan duygusal zekâ (toplam) puanını yordamadaki katkıları regresyon analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. *Duygusal zekâ ölçeğinin bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantıları değişkenlerine göre yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları*

Değişkenler	B	Std. H.	Beta	t	p
(Sabit)	145.203	5.615		25.859	.000
Fiziksel İstismar	.348	.088	.194	3.974	.000
Duygusal İstismar	-.184	.059	-.148	-3.105	.002
Cinsel İstismar	-1.153	.181	-.242	-6.381	.000
Demokratik Tutum	.338	.058	.248	5.829	.000
Koruyucu İstekçi Tutum	-.177	.063	-.107	-2.794	.005
Otoriter Tutum	-.061	.109	-.025	-.558	.577
Kaçınılmalı Bağlanma	-.197	.028	-.203	-7.095	.000
Kaygılı Bağlanma	-.057	.026	-.064	-2.207	.028
Multiple R=.53	$R^2=.28$	Adj $R^2=.28$	$F_{(8-926)}=45.54$	p=.000	

Tablo 2’de görüldüğü gibi bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantıları değişkenlerinin, duygusal zekâ toplam puanını anlamlı düzeyde yordadığı anlaşılmaktadır ($R=.53$, $R^2=.28$, $p=.000$). Bağımsız değişkenler birlikte duygusal zekâ puanlarına ilişkin varyansın yaklaşık %28’ini açıklamaktadır.

Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına bakıldığında ise duygusal zekânın yordanmasında en önemli katkının kaçınılmalı bağlanma stilinden geldiği ve önem sırasının cinsel istismar, demokratik anne baba tutumu, fiziksel istismar, duygusal istismar, koruyucu-istekçi anne baba tutumu ve kaygılı bağlanma stili şeklinde devam ettiği görülmektedir. Diğer taraftan Tablo 2’de yer alan otoriter anne baba tutumunun duygusal zekâ puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı anlaşılmaktadır.

Bağımsız değişkenler ile duygusal zekâ arasındaki ilişkinin yönüne göre sonuçlara bakıldığında, kaçınılmalı ve kaygılı bağlanma, cinsel ve duygusal istismar, koruyucu-istekçi anne baba tutumu puanlarının fazla oluşunun duygusal zekâ puanlarının azalmasına yol açtığı; diğer taraftan demokratik anne baba tutumu ve fiziksel istismarın artması durumunda duygusal zekâ puanlarının da arttığı söylenebilir.

5. Tartışma ve Sonuç

Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarının duygusal zekâ ile ilişkilerinin incelendiği bu araştırmada, duygusal zekâ ile bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantıları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmüştür. Duygusal zekâ düzeylerinin en fazla demokratik anne baba tutumu ile ilişkili olduğu; bunu sırasıyla duygusal istismar, cinsel istismar, otoriter anne baba tutumu, fiziksel istismar, kaçınılmalı bağlanma stili, koruyucu-istekçi anne baba tutumu ve kaygılı bağlanma stilinin izlediği sonucuna varılmıştır. Duygusal zekânın yordanmasında ise en önemli katkının kaçınılmalı bağlanma stilinden geldiği ve bunu cinsel istismar, demokratik anne baba tutumu, fiziksel istismar, duygusal istismar, koruyucu-istekçi anne baba tutumu ve kaygılı bağlanma stilinin izlediği görülmüştür.

Sonuçlara göre, demokratik anne baba tutumu ile duygusal zekâ arasında pozitif ilişki gözlenirken istismar yaşantıları ile olumsuz bağlanma biçimleri arasında negatif bir ilişkinin olduğu

görülmektedir. Diğer bir anlatımla demokratik anne baba tutumları arttıkça; öte yandan istismar ve kaygılı-kaçıncı bağlanma puanları azaldıkça duygusal zekâ puanlarının yükseldiği söylenebilir.

Araştırmanın demokratik anne baba tutumu alt boyutu ile duygusal zekâ arasında pozitif; otoriter ve koruyucu-istekçi anne baba tutumlarıyla negatif ve anlamlı bir ilişki olduğuna ilişkin sonuçları, literatürdeki birçok çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Uyaroğlu (2011), Heaven ve Ciarrochi (2008), Keleşoğlu (2008), Şimşek (2006) araştırmalarında anne baba tutumlarının çocukların sosyal uyumunu, duygularını yönetme, başkalarını anlama gibi becerileri ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

Çocuğa ilişkin duygusal, sosyal, psikolojik birçok alanda olumlu değişim ve gelişime katkı sunan demokratik anne baba tutumunun duygusal zekâ puanları üzerinde pozitif etkisinin olması beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Yılmaz (1999), demokratik aile ortamında yetişen çocukların diğer çocuklara göre sosyal gelişim ve benlik saygısı puanlarının yüksek olduğunu açıklamıştır. Topuksal (2011) ve Odabaşı (2013) demokratik tutuma sahip öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin bireylerarası, stres yönetimi ve uyum alt ölçek puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bunun aksine otoriter anne baba tutumuna sahip ailelerin, çocuğu sürekli kendi kontrolleri altında tuttukları için kişilik gelişimlerine olumsuz etkiler bıraktıkları bilenen bir gerçektir. Bu bireyler sürekli anne babalarının denetimi altında olduklarından birey olmakta, kendi duygu ve düşüncelerini paylaşmakta zorluk çekerler. Kişilerarası ilişkilerde de bundan dolayı başarısız olurlar. Otoriter anne baba tutumunun var olduğu ortamda yetişmiş bireylerin duygusal zekâsının olumsuz etkileneceği yine beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Şimşek (2006), Keleşoğlu (2008) otoriter anne baba tutumuna sahip ailelerin, Uyaroğlu (2011) ise sert disiplinli ebeveynlerin çocuklarının duygusal zekâ puanlarının azaldığını belirtmişlerdir.

Koruyucu-istekçi anne baba tutumuna sahip ailelerin en temel özelliğinin, çocuğun kendi başına karşılayabileceği ihtiyaçlarını bile anne babanın üstlenmesi ve çocuğa bu anlamda sorumluluk vermemeleri, olduğu bilinmektedir. Çocuklarına gereğinden fazla kontrol ve özen göstererek, ihtiyaçtan az iletişim kurmaları; fiziksel ihtiyaçların giderilmesi ön planda olup, duyguların, düşüncelerin ikinci plana atılması, bu tutuma sahip ailelerde yetişmiş öğrencilerin duygusal zekâlarının düşük olmasını açıklamaktadır. Şimşek (2006) ve Kırtıl (2009)'ın araştırma bulguları bu çalışmayı desteklemektedir.

Araştırmanın bulguları çocukluk çağı örselenme yaşantılarının üç boyutunun da (fiziksel, cinsel ve duygusal istismar) duygusal zekâ ile negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Beklenen bir sonuç olarak değerlendirilen bu bulgu, örselenme yaşantılarıyla bireyin duygusal gelişimi arasındaki ilişkiyi ortaya koymasından önemli görülebilir.

Oshri, Sutton, Warner ve Miller (2015), beraber yürüttükleri araştırmanın sonucunda örselenme yaşantılarının bağlanma stilleri ve duygu düzenleme ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Durmuşoğlu ve Doğru (2009), çocukluk çağı örselenme yaşantılarının kişilerarası ilişkilerdeki bozulmalarla ilişkili olduğunu savunmuştur. Diğer taraftan çocuklukta örselenme yaşantılarına odaklanmış çalışmaların birçoğunda yaşanan duygusal travmaların ileriki yıllarda kişilik bozuklukları, depresyon, madde kullanımı, antisosyal davranış bozuklukları gibi birçok sorunla ilişkisini ortaya koymuştur (Bilim, 2012; Şimşek, 2010; Özcan, 2010; Doğan, 2009; Binbay, 2009; Toker, 2008; Clemmons, Walsh, DiLillo, Messman-Moore, 2007; Springer, Sheridan, Kuo, Carnes, 2007; Bostancı, Albayrak, Bakoğlu, Çoban, 2006).

Araştırmanın duygusal zekâ ile kaçınmalı ve kaygılı bağlanma stilleri arasındaki negatif ve anlamlı ilişki olduğu bulgusu literatürdeki çalışmalarla paralellik göstermektedir. Lanciano ve arkadaşlarının (2012) yapmış olduğu çalışmada, güvensiz bağlanma stillerinin, duygularının farkına varma becerilerinin düşüklüğü ve depresyonla ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Oshri, vd. (2015), örselenme yaşantılarının bağlanma stilleri ve duygu düzenlemeyle; Karreman ve Vingerhoets (2012) ise, bağlanma stilleri ile duygu düzenleme arasında bir ilişki olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmada yer alan bağımsız değişkenlerin duygusal zekâ puanlarını yordamadaki katkılarının incelendiği regresyon analizi sonuçlarına göre, kaçınmalı bağlanma stilinin duygusal zekâ üzerinde en fazla yordayıcı etkisinin olduğu görülmüştür. Duygusal zekâ üzerinde anlamlı düzeyde

yordayıcı etkisi olan diğer değişkenler ise sırasıyla cinsel istismar, demokratik anne baba tutumu, fiziksel istismar, duygusal istismar, koruyucu-istekçi anne baba tutumu ve kaygılı bağlanma stili şeklindedir. Bu değişkenler birlikte duygusal zekânın yaklaşık %28'ini açıklamaktadır. Diğer taraftan, otoriter anne baba tutumunun duygusal zekâ üzerinde yordayıcı bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Bu araştırmanın bulguları, güvensiz bağlanma içinde yer alan kaçınmalı bağlanmanın duygusal zekâyı en çok ve negatif yordayan değişken olduğunu göstermiştir. Yine güvensiz bağlanma içinde yer alan kaygılı bağlanma ise duygusal zekâyı negatif yönde yedinci sırada yordamaktadır. Diğer bir deyişle, kaçınmalı ve kaygılı bağlanma stilleri arttıkça duygusal zekâ azalmaktadır, denilebilir.

Bağlanma literatürüne göre, kaçınmalı ve kaygılı bağlanma puanlarının artması güvensiz bağlanmayı; tam tersi kaçınmalı ve kaygılı bağlanma puanlarının azalması güvenli bağlanmayı göstermektedir (Brennan ve arkadaşları,1998). Bu çerçeveden değerlendirildiğinde, araştırmanın bu sonucu güvenli bağlanma duygusal zekâ ilişkisinin ele alındığı birçok araştırma bulgusuyla da paralellik göstermektedir. Örneğin; Najm (2005) tarafından yapılan çalışma sonucunda, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin yüksek duygusal zekâ ve yüksek evlilik doyumu puanlarına sahip olduğu görülmüştür. Sümer (2006), güvenli bağlanma stili puanlarının duygusal zekâ düzeyi üzerinde anlamlı farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Görünmez (2006) araştırmasının sonucunda, duygusal zekâ ile güvenli bağlanma arasındaki pozitif ilişkiden söz etmiştir. Hamarta, Deniz ve Saltalı (2009), bağlanma stillerinin duygusal zekâ ile ilişkili olduğunu ve güvenli bağlanmanın duygusal zekâyı tüm alt boyutlarında yordadığını ifade etmişlerdir.

Aile ortamından edinilen olumlu deneyimler yoluyla güvenli bağlanma stiline sahip birey, zihinsel şemalarını da (içsel çalışma modeli) buna göre oluşturacak ve birey kendini sevmeye değer görecektir, yetişkinlik yıllarında da daha özgüvenli, mutlu ve ilişkilerinde başarılı olabilecektir (Burger, 2006). Bunun aksine güvensiz bağlanma stili ise birçok psikopatolojinin (Kesebir vd., 2011, Breidenstine vd., 2011; Karreman, Vingerhoets, 2012; Kamkar, vd., 2012; Gnilka vd., 2013); depresyonun (Anna, Michelle, Regina, 2013; Priceputu, 2012; Kamkar vd., 2012) belirleyicisi olarak görülmektedir.

Bowlby (1982), erken çocukluk döneminde bakıcı deneyimleri ile bilinçaltında içsel çalışma modeli denilen bir zihinsel şema oluştuğunu ve bu şemaların bağlanma stillerinin temelini oluşturarak ilerideki kişilerarası ilişkilerimizi yönlendirdiğini ifade etmiştir. Bu açıklamaya göre, duygusal zekâ üzerinde etkili olan bağlanma stillerinin bireyin kendisi ve kişilerarası ilişkilerini yönlendiren önemli yapılar olduğu ifade edilebilir. Özellikle sonraki yıllarda bireylerin güvensiz bağlanma stillerinin farkına varması ve bunların düzeltilmesi, sağlıklı ilişkiler geliştirmesi ve bireyin iyilik halinin geliştirilmesi konusunda önem arz ettiği söylenebilir.

Bulgular duygusal zekâyı ikinci sırada yordayan değişkenin cinsel istismar olduğunu göstermiştir. Cinsel istismarın ve duygusal zekâyı beşinci sırada yordayan duygusal istismarın; duygusal zekâ üzerinde negatif etkisinin olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, dördüncü sırada yer alan fiziksel istismar duygusal zekâyı pozitif yönlü yordamaktadır.

Araştırmanın cinsel ve duygusal istismar puanları ile duygusal zekâ puanları arasında negatif ilişki olduğu başka bir deyişle, cinsel ve duygusal istismar azaldıkça duygusal zekâ puanlarının arttığı bulgusu beklenen bir sonuç olarak değerlendirilse de, fiziksel istismarın artışına bağlı olarak duygusal zekânın da artış gösteriyor olması beklenmeyen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Bu durum fiziksel istismarın kültürel olarak zarar verici olarak algılanmamasından; şiddetin genel kabul görmesinden, toplumumuzun örf, adet ve geleneklerinden kaynaklandığı düşünülebilir. Kültürümüzde yer alan “Dayak cennetten çıkmadır; Kızını dövmeyen dizini döver; Eti senin, kemiği benim; vb.” sözler fiziksel istismarı zihinlerde kabul edilebilir kılmaktadır, denilebilir. Polat 'ın (2000, akt: Deveci ve Açıık, 2003) belirttiği gibi toplumumuzda, her ne kadar aile yapısının sağlamlığı ve çocuğa önem verme geleneğinin birleşimi ile çocuklar sevgi dolu bir ortamda büyümektedirlerse de çoğu doğu toplumlarında görülen anne ve babanın çocuk üzerine tartışmasız hakimiyeti bazı olumsuz etkilere neden olmaktadır. Özellikle dayak kavramının kabul edilen bir terbiye yöntemi olması en büyük handikap olarak görülmektedir. Bu nedenle araştırmaya katılan öğrencilerin fiziksel

istismar ile ilgili maddelere bakış açılarının, bu kabulleniş ve normalleştirmeden etkilenmiş olduğu söylenebilir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre duygusal zekâ üzerinde etkisi olan önemli bir değişken ise demokratik anne baba tutumudur. Demokratik anne baba tutumu duygusal zekâyı üçüncü sırada ve pozitif olarak yordayan değişkendir. Koruyucu-istekçi anne baba tutumu ise altıncı sırada, negatif olarak yordayıcı etki göstermektedir. Sonuçlara göre, duygusal zekâ üzerinde otoriter anne baba tutumunun yordayıcı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç alandaki diğer araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Yılmaz (2007), Erdoğan (2008), Kırtıl (2009), İkiz ve Görmez (2010) çalışmalarında demokratik anne baba tutumuyla duygusal zekâ arasında anlamlı ilişkiler bulunmuş; demokratik aile ortamında büyüyen çocukların kendi duygularını anlamada, yönetmede ve empati kurmada daha başarılı oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Demokratik anne baba tutumuna sahip ailelerde çocuklar sevildiklerini hissetmekte, duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmektedirler. Dengeli, benimseyici, güven verici, destekleyici olarak da ifade edilen bu tutum ideal anne baba tutumu olarak görülmektedir (Yavuzer, 2005). Yavuzer (2003), demokratik ve güven verici bir ortamda yetişen çocuğun, kendisine ve etrafındakilere saygılı, fikirlerini rahatlıkla ifade edebilen, kendine güvenen, hoşgörülü, sorumluluk duyguları gelişmiş, arkadaşlarını seven, sosyal ve duygusal açıdan dengeli ve mutlu bir birey olma ihtimalinin yüksek olduğunu ifade etmiştir. Otoriter anne baba tutumunun duygusal zekâ üzerinde yordayıcı bir etkisinin olmaması ise Şimşek (2006)'ın çalışmasıyla çelişmektedir. Şimşek araştırmasında, anne baba tutumunun otoriterlik düzeyi arttıkça, kişinin duygularını yönetmesi hariç diğer duygusal zekâ boyutlarında azalma gözlemiştir. Otoriter anne baba tutumuna sahip aileler çocuğu sürekli kendi kontrolleri altında tutarlar. Bu nedenle de kişilik gelişimlerine olumsuz etkiler bıraktıkları bilinen bir gerçektir. Otoriter anne baba tutumunun duygusal zekâ üzerinde etkili olmaması öğrencilerin anne babalarının tutumunda sergiledikleri otoriteyi olağan olarak görmelerinden, yanlış veya farklı algılamalarından kaynaklanıyor olabilir. Yukarıda fiziksel istismar duygusal zekâ ilişkisinde değinildiği gibi, anne babalarının otoriter tutumları toplumsal ve kültürel olarak genel kabul gören bir anlayış olarak değerlendirilebilir.

6. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulamacı ve araştırmacılar için aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

6.1. Uygulamaya yönelik öneriler

Araştırmanın bulgularına göre, anne baba tutumlarının duygusal zekâ üzerinde diğerlerine göre daha fazla etkisi olduğu saptanmıştır. Çalışmada ortaya konan bu sonuç dikkate alındığında, öncelikle farklı anne baba tutumlarının bireyin duygusal zekâ düzeyi üzerinde belirleyici olduğu ve tüm yaşantısına etki edeceği düşünülerek ailelere yönelik rehberlik ve eğitim hizmetlerinin sunulmasının, ailelerin anne baba tutumları konusunda bilgilendirilmesine, yanlış ve hatalı tutum ve davranışlarını değiştirmeye yönelik eğitim verilmesinin gerekli ve önemli olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda -özellikle okul öncesinden başlanarak- demokratik anne baba tutumunun geliştirecek çalışmalar yapılabilir.

Araştırmanın güvensiz bağlanma stillerinin duygusal zekâ üzerine etkisinden hareketle, annelerin çocukla ilişkilerinin önemi hakkında ve bağlanma stilleri konusunda bilgilendirilmeleri, psikolojik olarak daha sağlıklı bir bireyin dolayısıyla da daha sağlıklı bir toplumun var olması açısından önemlidir.

Diğer taraftan, okul temelli psikolojik danışmanlık hizmetleri çerçevesinde çocukluk çağı örselenme yaşantılarına erken müdahale ile duygusal zekâ becerilerinin geliştirilmesi ileride oluşabilecek olumsuzlukları engelleyebilir.

6.2. Yapılacak araştırmalara yönelik öneriler

Araştırma farklı örneklem gruplarıyla, algılanan anne baba tutumlarının yanı sıra direkt anne baba üzerinden tutumlarını belirleyecek farklı ölçeklerle anne baba tutumları ile duygusal zekâ arasındaki ilişkinin araştırılması literatüre katkı sağlayacaktır.

Söz konusu bu çalışma Mersin Üniversitesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Benzer çalışmanın farklı üniversite öğrencileri üzerinde yapılması sonuçların genellenebilmesi açısından önemlidir.

Yaşam boyu duygusal zekânın geliştirilebildiği düşünülerek, duygusal zekâ becerilerinin gelişimine katkıda bulunacak, örneklem grubunda öğretmenlerin ve öğrencilerin arkadaşlarının da yer aldığı farklı çalışmalara yer verilebilir. Aynı zamanda anne babaların duygusal zekâ düzeyleri ile çocuklarının duygusal zekâ düzeyinin karşılaştırıldığı bir araştırma da yapılabilir.

Araştırmada kullanılan anne baba tutum ölçeği, demokratik, otoriter ve koruyucu-istekçi anne baba tutumu olmak üzere sadece 3 alt boyutu ölçebilmektedir. Oysa ilgisiz, reddeden anne baba tutumu gibi farklı tutumlar da ülkemizde görülebilmektedir. Zaman zaman ölçme araçlarının ifade ettiği tutumlara ulaşmakta zorlaşabilmektedir. Bu bağlamda gelecekteki araştırmalara nitel boyutunda eklenmesi daha geçerli araştırma bulgularına ulaşılmasına katkı sunacaktır.

Kaynaklar

- Adam, H. (2009). Çocuk Eğitiminde Yaygın Anne Baba Tutumları. S. Doğan (Ed.), *Ailede Sevgi Eğitimi* (s.199-209). İstanbul: Selis.
- Anna, M., Michelle, G. ve Regina, M. (2013). Adult attachment, emotion dysregulation, and symptoms of depression and generalized anxiety disorder. *American Journal Orthopsychiatry*, 83 (1), 131-141.
- Aydın, M. Z. (2007). *Ailede Çocuğun Ahlak Eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Baltaş, Z. (2006). *İnsanın Dünyasını Aydınlatan ve İşine Yansıyan Işık: Duygusal Zekâ* (s.5-51). 1.Basım. İstanbul: Remzi.
- Bilim, G. (2012). *Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları: Duygu Düzenleme, Kişiler Arası Tarz ve Genel Psikolojik Sağlık Açısından Bir İnceleme*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Binbay, D.A. (2009). *Bipolar I Bozukluk Hastalarında Şiddetli Çocukluk Çağı Travmasının Hastalık Özellikleri Üzerine Olan Etkisinin İncelenmesi*. Tıpta uzmanlık tezi, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İzmir.
- Bostancı, N., Albayrak, B., Bakoğlu, İ. ve Çoban, Ş. (2006). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının depresif belirtileri üzerine etkisi. *New/Yeni Symposium Journal*, 44(4), 189-195.
- Bowlby, J. (1982). *Attachment and Loss. Vol I. Attachment*. (Second edition). New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A Secure Base: Clinical Applications Of Attachment Theory*. London: Routledge.
- Breidenstine, A. S., Bailey, L. O., Zeanah, C. H. ve Larrieu, J. A. (2011). Child exposure and developmental variables attachment and trauma in early childhood: A review. *Journal of Child and Adolescent Trauma*, 4, 274-290.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. İ. D. Erguvan (Çev.). İstanbul: Kaknüs.
- Cann, A., Norman, M. A., Welbourne, J. L. ve Lawrence, C. G. (2008). Attachment styles, conflict styles and humour styles: Interrelationships and associations with relationship satisfaction. *European Journal of Personality*, 22, 131-146.
- Ceyhan, E. (2011). *İlköğretim 1. Kademe Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ile Duygusal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

- Clemmons, J. C., Walsh, K., DiLillo, D., ve Messman-Moore, T. L. (2007). Unique and combined contributions of multiple child abuse types and abuse severity to adult trauma symptomatology. *Child Maltreatment*, 12, 172-181.
- Cooper, R. K. ve Sawaf, A. (2003). *Liderlikte Duygusal Zekâ* (3.Baskı). Çev: Z. B. Ayman, B.Sancar. İstanbul: Sistem.
- Deveci, E. ve Açık, Y. (2003). Çocuk istismarı nedenlerinin incelenmesi. *Arşiv*, 12.
- Doğan, Ö. Ö. (2009). *Cinsel İstismara Uğrayan Ergenlerde Bireysel, Ailesel ve İstismara Ait Özelliklerin Tanımlanarak, İstismara Uğrama ve Psikiyatrik Bozukluk Oluşumu Üzerine Etkilerinin Araştırılması: Kontrollü Bir Çalışma*. Uzmanlık tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İzmir.
- Erdoğan, M. Y. (2008). Duygusal zekânın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(7), 62-76.
- Gnilka, P. B., Ashby, J. S., Noble, C. M. (2013). Adaptive and maladaptive perfectionism as mediators of adult attachment styles and depression, hopelessness, and life satisfaction. *Journal of Counseling and Development*, 91(1), 78-86.
- Goleman, D. (2007). *Duygusal Zekâ Neden IQ'dan Daha Önemlidir?* (31.Baskı). B. S.Yüksel (Çev.). İstanbul: Varlık
- Görünmez, M. (2006). *Bağlanma Stilleri ve Duygusal Zekâ Yetenekleri*. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Hamarta, E., Deniz, M. E., Saltalı, N. (2009). Attachment styles as a predictor of emotional intelligence. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(1), 213-229.
- Heaven, P., Ciarrochi, J. (2008). Parental styles, gender and the development of hope and self-esteem. *European Journal of Personality*, 22, 707-724.
- İkiz, F. E. ve Görmez, S. K. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde duygusal zekâ ve yaşam doyumunun incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9(3), 1216-1225.
- İmamoğlu, S. (2003). *Öğretmen Adaylarının Öfke ve Öfke İfade Tarzları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kamkar K., Doyle A.B., Markiewicz D. (2012). Insecure attachment to parents and depressive symptoms in early adolescence: Mediating roles of attributions and self-esteem. *International Journal of Psychological Study*, 4(2), 3-18.
- Karreman A., Vingerhoets A. J. J. M. (2012). Attachment and well-being: The mediating role of emotion regulation and resilience. *Personality and Individual Differences*, 53(7), 821-826.
- Kart, M. (2002). *Yetişkin Bağlanma Stillерinin Bazı Bilişsel Süreçlerle Bağlantısı: Sağlık Personeliyle Yapılan Bir Çalışma*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Keleşoğlu, Ö. (2008). *Bireylerin Ana Baba Tutumları ile Duygusal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkiler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kesebir, S., Kavzaoğlu, S. Ö., Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2), 321-342.
- Kırtıl, S. (2009). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kızıl, Z. (2012). *Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Duygusal Zekâlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Konrad, S. ve Hendl, C. (2003). *Duygularla Güçlenmek*. M. Taştan (Çev.). İstanbul: Hayat.

- Konyalıoğlu, P. A. (2002). *Üniversite Öğrencilerinin Duygusal İlişki Bağlanma Tarzları ile Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korkmaz, B. (2008). *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Anne-Babalarının Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Eğitim Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kulaksızoğlu, A. (2011). *Ergenlik Psikolojisi*. 13. Baskı. İstanbul: Remzi.
- Lanciano, T., Curci, A., Kafetsios, K., Elia, L., Zammuner, V.L. (2012). Attachment and dysfunctional rumination: the mediating role of emotional intelligence abilities. *Personality and Individual Differences*, 53, 753-758.
- Landen, S. M., ve Wang, C. C. D. (2010). Adult attachment, work cohesion, coping, and psychological well-being of firefighters. *Counselling Psychology Quarterly*, 23(2), 143-162.
- Linehan, M. M. (1993) *Cognitive-Behavioral Treatment of Borderline Personality Disorder*. New York: The Guilford Press.
- Mayer, J. D., Salovey, P. ve Caruso, D. R. (2000b). Models of Emotional Intelligence. Stenberg, R. (Ed.). *Handbook of Emotional Intelligence*. UK:Cambridge Universty Press.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2007). Boosting attachment security to promote mental health, prosocial values, and inter-group tolerance. *Psychological Inquiry*, 18(3), 139-156.
- Najm, Q. J. (2005). *Attachment Styles and Emotional Intelligence in Marital Satisfaction Among Pakistani Men and Women*. Unpublished doctorate's thesis, Tennessee State University, ABD.
- Odabaşı, B. (2013). İlköğretim 2. Kademe öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin ana baba tutumları açısından incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 3(2).
- Oral, R., Can, D., Kaplan, S., Polat, S., Ateş, N., Çetin, G., Miral, S., Hancı, H., Erşahin, Y., Tepeli, N., Bulguç, A. G., Tıraş, B. (2001). Child abuse in Turkey: An experience in overcoming denial and a description of 50 cases. *Child Abuse Neglect*, 25(2), 279-90.
- Oshri, A., Sutton, T. E., Warner, J. C., Miller, J. D. (2015). Child maltreatment types and risk behaviors: associations with attachment style and emotion regulation dimensions. *Personality and Individual Differences*, 73, 127-133.
- Özcan, M. C. (2010). *İstismar ve İhmalin Çocuklar Üzerindeki Fiziksel ve Psikolojik Etkilerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Polat, O. (2009). *Klinik Adli Tıp: Adli Tıp Uygulamaları*. Ankara: Seçkin.
- Priceputu, M. (2012). Attachment style from theory to the integrative intervention in anxious and depressive symptomatology, *Procedia Social Behavioral Sciences*, 33, 934-938.
- Salovey, P. ve Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185-211.
- Springer, K.W., Sheridan, J., Kuo, D. ve Carnes, M., (2007). Long-term physical and mental health consequences of childhood physical abuse: Results from a large population-based sample of men and women. *Child Abuse and Neglect*, 31, 517-530.
- Surcinelli, P., Rossi, N., Montebanocci, O., ve Baldora, B. (2010). Adult attachment styles and psychological disease: Examining the mediating role of personality traits. *The Journal of Psychology*, 144(6), 523-534.
- Sümer, M. (2006). *Yetişkinlerin Bağlanma Stilllerinin Duygusal Zekâ, İlişkiye Bağlılık, İlişkide Algılanan Tatmin ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şimşek, A. (2006). *Duygusal Zekânın, Ana Baba Tutumunun ve Doğum Sırasının Tercih Edilen Liderlik Tarzına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Şimşek, S. (2010). *Ergenlerde Davranış Problemlerinin Anne-Babadan ve Öğretmenlerden Algılanan Duygusal İstismar Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Taner, Y. ve Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35 (2), 82-86.
- Terzi, Ş., ve Çankaya, Z. (2009). Bağlanma stillerinin öznel iyi olmayı ve stresle başa çıkma tutumlarını yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 31, 1-11.
- Tiftik, N. (2012). *Adam Öldürme Nedeniyle Hüküm Giymiş Olan Kadınlarda, Çocukluk Örselenme Yaşantılarına Maruz Kalma Düzeyi, Adil Dünya İnancı ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tire, Y. (2011). *Ön Ergenlerde Olumlu ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Toker, T. (2008). *Madde Kullananlarda Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının, Madde Kullanma Eğilimi, Benlik Saygısı ve Başa Çıkma Tutumları ile İlişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Topuksal, D. (2011). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Ana Baba Tutumları Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Towler, A. J., Stuhlmacher, A. F. (2013). Attachment styles, relationship satisfaction, and well-being in working women. *Journal of Social Psychology*, 153(3), 279-298.
- Uyaroglu, B. (2011). *Üstün Yetenekli ve Normal Gelişim Gösteren İlköğretim Öğrencilerinin Empati Becerileri ve Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Winters, J., Clift, R., ve Dutton, D. (2004). An exploratory study of emotional intelligence and domestic abuse. *Journal of Family Violence*, 19(5), 255-267.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak: Ana Babaların En Çok Sorduğu Soru ve Cevaplarıyla* (3. Baskı). İstanbul: Remzi.
- Yavuzer, H. (2005). *Ana Baba Çocuk: Ailede Çocuk Eğitimi* (18. Baskı). İstanbul: Remzi.
- Yavuzer, H., Aydoğmuş, K., Baltaş, A., Baltaş, Z., Davaslıgil, Ü., Güngörmüş, O., Konuk, E., Korkmazlar, Ü., Navaro, L., Oktay, A., Razon, N., (2003). *Ana-Baba Okulu*. İstanbul: Remzi.
- Yılmaz, A. (1999). Çocuk yetiştirme tutumları: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 1(3), 99-118.
- Yılmaz, Y. (2007). *Anne-Baba Tutumları ile İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Özerkliklerinin Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Extended English Abstract

Introduction

The emotional intelligence concept which has an important role on the relationships of an individual himself and the others is thought related to the structures that directly affect the early childhood experiences such as attachment (Sümer, 2006; Görünmez, 2006), parental attitudes (Şimşek, 2006; Keleşoğlu, 2008) and trauma.

Attachment is described as emotional bonds that go on lifelong, appear especially in stressful situations (Konyalıoğlu, 2002; Mikulincer ve Shaver, 2007), are strong and continuous, formed with

the attitudes of mother to the baby and constituted as a result of mother and baby interaction (Bowlby, 1982, 1988).

When it is considered that the individual gives a form to basic assumptions about himself and the others with the mental models that form the base of attachment styles developed by the caregiver experiences in the term of early childhood (Bowlby, 1982), it can be said that this constituted attachment styles can affect quite large area such as social interaction, interpersonal relationships and behavior styles (Cann, Norman, Welbourne, Lawrence, 2008).

It is a known reality that the quality of the environment where the child was born and grew up has an important influence on his physical, emotional, social, mental and personality development. When it is mentioned about the quality of the environment where the child was born and grew up, certainly parental attitudes are the first factor that must be investigated. The attitudes that parents display on their relationships with their children, play an important part in both personality of the child and social development and also the attachment style that he will develop (Tire, 2011).

As every family has an individual structure, rules and judgement values, it is hard to group parental attitudes. However, when the usual attitudes of family and the common parts of this attitudes are taken into consideration, it is possible to make groups as authoritarian attitude, overly tolerant attitude, democratic attitude, protective-demanding attitude, inconsistent attitude and indifferent attitude. The carried out research prove that the attitudes of family and parents affect the emotional intelligence (Şimşek, 2006; Keleşoğlu, 2008; Ciarrochi, Chan ve Caputi, 2000; akt. Kızıl, 2012) and the individuals who have democratic parental attitudes have the higher emotional intelligence scores (Topuksal, 2011; Odabaşı, 2013).

Parental attitudes towards their children can not be always healthy. The things brought from parents' past life and current difficulties play part in their developing unhealthy attitudes towards their children. The wrong attitude of parents can abuse the child or it can drag the child to the exploitation. The concept of childhood traumatic experiences includes neglect and abuse of a child. Child abuse and neglect is the whole of all actions and inactions that considered as inappropriate or harmful in the sense of social rules or legal; affect negatively or prevent child's well-being in the aspect of physical, emotional, sexual or social. This actions and inactions are caused by parents or an adult who is responsible for looking after the child. As a result of these actions and inactions, it is a question of child's health and security being under threat (Oral, Can, Kaplan, vd., 2001; Taner, Gökler, 2004; Polat, 2009; Tiftik, 2012).

As the field research is investigated, there are a few studies obtained on the relationships between abuse life and emotional intelligence. By Winters, Clift and Dutton (2004) put forward that there is a negative relationship between emotional intelligence and abuse in the family. Linehan (1993) explained that spoils can occur on the child's talent of identifying, exploring, commenting his own emotions and finding the source of emotion as a result of traumatic experiences.

Emotional intelligence being a lifelong changing and improving concept and in this process moving from the point of that the most important factor is the family, it is thought worthy to examine the relationships between emotional intelligence and attachment styles, parental attitudes and traumatic childhood experiences in this study. The results that are going to be obtained from this study which childhood period and parents relations are considered, can make a contribution to individual and family based intervention studies especially around of school counselling services.

Method

The research is a descriptive study and a relational survey model. The study group is consisted of total 935 students who have been studying in different faculties of Mersin University. "Experiences in Close Relationships", "Parental Attitudes Scale", "Childhood Trauma Questionnaire" and "Emotional Quotient Inventory" were used in the study. Pearson correlation analysis and multiple regression analyzes were applied in the study where SPSS v20 programme used.

Result and Discussion

In this study where the relationships of university students' attachment styles, parental attitudes and childhood traumatic experiences with emotional intelligence are investigated. It is found as a result of statistical analysis that there is a relationship at a meaningful level between attachment styles, parental attitudes and traumatic childhood experiences with emotional intelligence. The emotional intelligence level is mostly related with democratic parental attitude; it is found out that this is followed one by one with emotional abuse, sexual abuse, authoritarian parents attitudes, physical abuse, avoidant attachment styles, protective-demanding parental attitude and anxious attachment styles. If we think emotional intelligence predicting, the most important contribution come from avoidant attachment styles and it is observed that this is followed by sexual abuse, democratic parents attitudes, physical abuse, emotional abuse, protective-demanding parents attitudes and anxious attachment style.

The results confirm that there is meaningful and negative correlation with authoritarian and protective-demanding parents attitudes and emotional intelligence; positive correlation with democratic parental attitude and emotional intelligence of the research, support many research results in the literature. In their researches Uyaroğlu (2011), Heaven ve Ciarrochi (2008), Keleşoğlu (2008), Şimşek (2006) have put forward that parental attitudes are related to the their children's skills such as social harmony, managing emotions and understanding others.

The research findings have revealed that there is also a significantly negative correlation between three dimensions of childhood traumatic experiences (physical, sexual and emotional abuse) and emotional intelligence. This finding evaluated as an expected result can be thought significant as the point of view revealing the correlation between individual's emotional development and traumatic experiences. Oshri, Sutton, Warner ve Miller (2015), stated that emotion regulation and attachment styles are associated with traumatic experiences. Durmuşoğlu ve Doğru (2009) defended that the traumatic experiences of childhood are associated with deterioration in interpersonal relationships.

As a result of the research, it is observed that there is a negative and meaningful correlation between avoidant and anxious attachment styles and emotional intelligences. This finding is in line with the studies in the literature. In the research that Lanciano and his friends (2012) carried out, it is found that insecure attachment styles are related to depression and low skills of realizing their feelings.

According to the research regression analysis results where the contribution of independent variations to predicting the scores of emotional intelligences is examined, it is observed that avoidant attachment styles have the most predicting affect on emotional intelligence. Other variables which have a predicting effect on emotional intelligence at a meaningful level are these respectively; sexual abuse, democratic parental attitude, physical abuse, emotional abuse, protective-demanding parental attitude and anxious attachment. This variables altogether explain approximately 28% of emotional intelligence. In the other hand, it is observed that predicting authoritarian parents attitudes have no predicting affect on emotional intelligence.

The findings of this research have indicated that the avoidant attachment involved in insecure attachment is the most and negative predicting variable for emotional intelligence. Anxious attachment included in insecure attachment has predicted emotional intelligence negatively on the seventh order. In other words, as avoidant and anxious attachment styles increases, emotional intelligence decreases can be said. This result of the research is in line with many research findings where the correlation between emotional intelligence and secure attachment handled (Najm, 2005; Sümer, 2006; Görünmez, 2006; Hamarta, Deniz ve Saltalı, 2009).

Although it is evaluated as an expected result that the finding of as sexual and emotional abuse decreases, the score of emotional intelligence increases; depending on the increase of the physical abuse, emotional intelligence increases can also be evaluated as an unexpected results. This case can be thought because of customs and traditions of our society, general acceptance of violence and not perceiving physical abuse harmful as cultural.

According to the research results one of the significant variables that have an impact on emotional intelligence is the democratic parental attitude. The democratic parental attitude is the variable that predicting the emotional intelligence positively on the third order. Besides protective-demanding parental attitude shows negative predicting affect on the sixth order; according to the results it has been observed that authoritarian parental attitude has no predicting affect on the emotional intelligence. This result has been supporting the other research results in this area. In their studies Yılmaz (2007), Erdoğan (2008), Kırtıl (2009), İkiz ve Görmez (2010) found meaningful relationships between the emotional intelligence and the democratic parental attitude; reached the result that the children who grew up in a democratic family environment, are more successful in understanding and directing their own feelings and empathizing.

The following suggestions are offered for researchers and practitioners in accordance with the results obtained from the research.

This study was carried on Mersin University students. Taking into consideration that the emotional intelligence can be developed lifelong, different works including students' friends and teachers to sample group can also be carried out. At the same time parents' emotional intelligence level and their children's emotional intelligence level can be compared in a research.

It is believed that the provision of guidance and training services for families and especially starting from pre-school developing democratic parental attitude, educating family about healthy attachment between mother and child are necessary and important. On the other hand, by the way of school based counseling services developing emotional intelligence skills with early intervention to childhood traumatic experiences can help avoid problems that may occur in the future.